

Dosarul nr. 3ra-1067/23
2-23149118-01-3ra-30102023

Prima instanță: Judecătoria Ungheni,, sediul central (D.Racoviță)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V.Negru, E.Palanciuc, I.Dutca)

DECIZIE

01 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând recursul depus de Alexandr Soleanico, v, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Soleanico împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1, terț Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual, împotriva deciziei din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 octombrie 2023, Alexandr Soleanico a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35, prin care a solicitat: - anularea hotărârii nr. 160 din 16 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35; - anularea integrală a hotărârii nr. 47 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 prin care s-a hotărât neînregistrarea lui Alexandr Soleanico în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipiului Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023; - constatarea încălcărilor prevederilor art. 91 alin. (1) lit. b) din Codul electoral și a art. 38 din Constituție de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”; - să fie obligat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1, de a-l înregistra pe Alexandr Soleanico în calitate de candidat independent la alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (f.d. 3-11).

În motivarea acțiunii, Alexandr Soleanico a menționat că, inițial a fost propus în calitate de candidat la funcția de consilier în cadrul Consiliului municipal Ungheni și Consiliului raional Ungheni, fiind inclus în listele Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

A menționat reclamantul că, la data de 04 octombrie 2023, a depus cerere de eliberare a listelor de subscripție la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1.

A notat că, deoarece s-a constatat că, reclamantul face parte din listele de candidați ale Organizației Teritoriale a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în vederea eliberării listelor de subscripție, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35/1 a solicitat prezentarea copiei cererii lui Alexandr Soleanikov către Organizația Teritorială a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” de excludere din lista candidaților partidului la alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

A relatat că copia acestor cereri a fost înmânată președintelui Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35, Vasile Țurcanu, și președintelui Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale, Viorica Țăranu.

A subliniat că, la data de 05 octombrie 2023, în baza setului de acte necesare pentru procedura de înregistrare a candidaților, eliberat de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni, au fost depuse toate actele solicitate, în baza cărora, Alexandr Soleanikov a fost înregistrat și i s-a acordat numărul de ordine din ulterioarele buletine de vot în calitate de candidat independent.

A precizat că, deoarece de la Organizația Teritorială Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în adresa organelor electorale de circumscripție Ungheni nu a parvenit nici o decizie de excludere a lui Alexandr Soleanikov, la 09 octombrie 2023, reclamantul a depus cerere la Comisia Electorală Centrală și Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni de nivelul I și de nivelul II, în care a relatat organelor electorale situația creată și a solicitat consilierea cu Organizația Teritorială a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în vederea soluționării problemei vizate, cu emiterea actelor de confirmare a excluderii acestuia din listele de candidați pentru alegerile din 2023 ale Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

A susținut că din discuțiile verbale/telefonice cu reprezentanții Organizației Teritoriale a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” lui Alexandr Soleanikov i s-a comunicat că, excluderea acestuia, va avea loc în cadrul întrunirii comitetului partidului, care, din spusele reprezentanților acestuia, până la 09 octombrie 2023, nu a avut loc.

Din aceste considerente și în vederea verificării corectitudinii informației prezentate la 10 octombrie 2023, a fost interpelat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni, prin care a fost solicitată prezentarea informației referitoare la modificările operate de către Partidul Socialiștilor din Republica Moldova în listele electorale pentru perioada 05 octombrie 2023 - 10 octombrie 2023.

A relatat că, prin răspunsul primit de la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 din 11 octombrie 2023, s-a constatat că, Partidul Socialiștilor din Republica Moldova a înaintat cereri de modificare a listei de candidați în Consiliul raional Ungheni în perioada vizată, către Consiliul Electoral de nivelul I.

În acest sens, s-a confirmat incontestabil că, deși Partidul Socialiștilor din Republica Moldova, în perioada vizată s-a întrunit și a operat modificări în listele de candidați, cererea lui Alexandr Soleanikov intenționat a fost lăsată fără examinare, fiind urmărit scopul de a depăși termenul de 7 zile pentru înregistrare, prevăzut de Codul electoral.

Suplimentar, ca răspuns la cererea sa din 09 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală a expediat în adresa Secretarului Executiv al Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” o scrisoare de informare asupra situației și faptelor ce au avut loc, și a solicitat partidului examinarea în regim de urgență a

petiției, iar despre măsurile întreprinse să informeze consiliile electorale de circumscripție Ungheni nr. 35 și nr. 35/1, Comisia Electorală Centrală și petiționarul, cel târziu până la 12 octombrie 2023 ora 12:00, însă, partidul nu a acordat niciun răspuns și, respectiv, nu a emis decizia de excludere a lui Alexandr Soleanicov din lista candidaților pentru alegerile din 2023.

Astfel, repetat s-a confirmat prezența acțiunii/inacțiunii ilegale întreprinse față de reprezentanții Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

A punctat reclamantul că, la data de 12 octombrie 2023, Alexandr Soleanicov a depus o contestație în adresa Comisiei Electorale Centrale și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 și nr.35/1, prin care a solicitat admiterea contestației, examinarea acesteia în ordine de urgență, potrivit modului stabilit de Codul electoral, constatarea încălcărilor prevederilor Codului electoral și a Constituției, aplicarea sancțiunilor față de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” înregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent sau, după caz, prelungirea termenului de înregistrare a acestuia în calitate de candidat independent, până la data prezentării cererii de excludere a reclamantului de către partid în listele acestuia.

A indicat reclamantul că, contrar argumentelor și solicitărilor invocate în contestație, și necesității examinării contestației în regim de urgență, în cadrul ședinței pentru examinarea cererii de înregistrare a lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, la 12 octombrie 2023, în lipsa reclamantului, acesta fiind eliminat din sală de către consiliu, a emis hotărârea nr.47, prin care s-a dispus neînregistrarea lui în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul mun. Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

A menționat reclamantul că, în urma analizei hotărârii emise de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1 a constatat că, în hotărârea respectivă, lipsește cu desăvârșire motivația pentru refuz. Mai mult ca atât nu au fost invocate și combătute circumstanțele descrise în contestație, fapt care prezumă examinarea problemei vizate unilateral, ilegal și superficial.

A afirmat că, alegațiile Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, despre necorespunderea materialelor prezentate de către Alexandr Soleanicov pentru înregistrarea în calitate de candidat independent sunt nefondate și nu reflectă adevărul, or, actele au fost prezentate conform cerințelor din art.68 Cod electoral.

A subliniat reclamantul că, Comisia, în mod eronat și ilegal, la pronunțarea hotărârii, s-a axat pe prevederile art.63, 68, 69, 162 și 165 Cod electoral fără a invoca cert care prevederi din aceste norme atestă încălcarea sau necorespunderea datorită căreia Alexandr Soleanicov i-a fost refuzată înregistrarea în calitate de candidat independent, or, normele citate supra au alineate și subpuncte de reglementare diferențiată a situațiilor.

Astfel, la data de 13 octombrie 2023, Alexandr Soleanicov a depus la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 contestație împotriva hotărârii nr. 47 din 12 octombrie 2023, emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, prin care a invocat toate argumentele sus-menționate și a solicitat anularea integrală a hotărârii organului electoral ierarhic inferior, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care Alexandr Soleanicov să fie înregistrat în calitate de candidat independent.

A indicat că, la data de 16 octombrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 a emis hotărârea nr.160, care de fapt a fost înmănată reclamantului la data de 17.10.2023, prin care a fost respinsă contestația, ca fiind neîntemeiată.

A reliefat că, în motivarea hotărârii, emitentul a reținut că, la data de 25 septembrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35/1 a adoptat hotărârea nr.13 cu privire la cererea de înregistrare a listei de candidați la funcția de consilier în Consiliul mun.Ungheni, desemnați de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru alegerile locale din 05.11.2023, unde Alexandr Soleanicov se regăsește în listă, sub nr.11.

A invocat că, la cererea lui Alexandr Soleanicov din 19.10.2023, către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35/1 de prezentare a acestei hotărâri, prin răspunsul nr. 5 din 19.10.2023, i-a fost comunicat faptul că, nu o deține, ceea ce atestă faptul că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 a inclus ca bază a motivării sale un document care nu există.

A menționat că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 nu a luat în considerare acțiunile/inacțiunile ilegale ale Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” care cu bună-știință și intenționat nu au emis hotărârea de excludere a lui Alexandr Soleanicov din listele partidului, în pofida faptului că au avut posibilitatea și circumstanțele necesare pentru a o face, astfel fiind îngăduit dreptul reclamantului consfințit în Constituție de a fi ales.

A notat că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 a reținut prevederile art. 165 alin. (1) lit. a) Cod electoral, însă nu a invocat că, în cazul efectuării de către Partidul Socialiștilor din Republica Moldova a modificărilor cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, reclamantul nu va mai putea candida în calitate de candidat independent la alegerile din 05 noiembrie 2023.

Astfel, a declarat că, este evident că, motivarea hotărârii nr.160 din 16.10.2023 a fost emisă după o analiză superficială a faptelor și chiar părtinitoare față de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” fără a se lua în considerare drepturile fundamentale ale reclamantului.

Prin încheierea Judecătoriei Ungheni (sediul Central) din 19 octombrie 2023, a fost atras în calitate de terț, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1 și Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

La data de 20 octombrie 2023, în cadrul ședinței de judecată, reclamantul Alexandr Soleanicov a concretizat cerințele, formulând pretenții împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, terț Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” prin care a solicitat anularea hotărârii nr.160 din 16 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 adoptată în procedura prealabilă; anularea hotărârii nr. 47 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1 prin care s-a hotărât neînregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023; obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, de a emite actul administrativ privind înregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (f.d.58-67), în motivarea acesteia, invocând aceleași circumstanțe de fapt și de drept care au fost reflectate în acțiunea inițială.

Prin hotărârea Judecătorei Ungheni (sediul Central) din 20 octombrie 2023, s-a admis acțiunea.

S-a anulat hotărârea nr. 160 din 16 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 adoptată în procedura prealabilă.

S-a anulat hotărârea nr. 47 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 prin care s-a hotărât neînregistrarea lui Alexandr Soleanikov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

S-a obligat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1, de a emite actul administrativ privind înregistrarea lui Alexandr Soleanikov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

În susținerea soluției, instanța de fond a menționat că, hotărârea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 nr. 47 din 12 octombrie 2023 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 nr. 160 din 16 octombrie 2023 sunt ilegale și urmează a fi anulate, or aceste acte administrative individuale încalcă dreptul reclamantului de a fi ales corelat cu libertatea acestuia de asociere.

Instanța de fond a menționat că, consimțământul reclamantului Alexandr Soleanikov dat anterior pentru a fi înaintat în calitate de candidat la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni și Consiliul raional Ungheni din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, nu este irevocabil și poate fi retras de către primul în termenul prevăzut la art. 72 alin. (3) și art. 165 alin. (1) din Codul electoral, adică cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.

La data de 23 octombrie 2023, a declarat apel nemotivat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, solicitând casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi decizii cu privire la respingerea acțiunii.

La data de 25 octombrie 2023, în urma notificării hotărârii motivate, CECE Ungheni 35/1 a depus apelul motivat.

La fel, la data de 23 octombrie 2023, a declarat apel motivat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Ungheni nr.35, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii cu privire la respingerea acțiunii, ca fiind neîntemeiată.

Totodată, la data de 23 octombrie 2023 a depus apel motivat Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din R.Moldova”, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a casat hotărârea Judecătorei Ungheni din 20 octombrie 2023, și s-a emis o nouă decizie, prin care s-a respins acțiunea depusă de Alexandr Soleanikov împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, terț Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” privind obligarea emiterii actului administrativ individual, ca fiind neîntemeiată.

La adoptarea soluției sale, instanța de apel a menționat că în corespundere cu art.38 alin.(3) din Constituție, dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Potrivit art. 15 Cod electoral, dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

În acord cu art.37 alin.(1) lit. g), j) Cod electoral, în perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții: decide asupra cererilor

de înregistrare a grupurilor de inițiativă, a candidaților independenți și a candidaților/listelor de candidați din partea partidelor politice în cadrul alegerilor locale, aduce la cunoștința publică informații despre aceștia; examinează cererile și contestațiile asupra hotărârilor și a acțiunilor/inacțiunilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, după caz, ale consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi.

În conformitate cu art. 68 alin.(1) lit. d) Cod electoral, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, printre altele, prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida la funcția pentru care a fost desemnat. (6) În cadrul aceluiași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.

Potrivit art.72 alin.(3) Cod electoral, concurentul electoral poate să-și retragă candidatura printr-o cerere scrisă, adresată organului electoral care l-a înregistrat, dar nu mai târziu de 10 zile până la ziua alegerilor. În cazul candidaților desemnați de partidele politice și blocurile electorale, cererile de retragere din cursă se înaintează organului electoral în același termen, prin intermediul partidelor politice și blocurilor electorale respective.

În virtutea art. 162 Cod electoral, desemnarea și înregistrarea candidaților se fac în condițiile capitolului VII, care se aplică în mod corespunzător.

Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a menționa reglementările legale ce se conțin la art.165 alin. (1) Cod electoral, în conformitate cu care, concurenții electorali au dreptul să solicite, cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați: a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată; b) retragerea întregii liste de candidați; c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută la art.163 alin. (1). (2) În condițiile alin. (1) din prezentul articol, decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art.7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și ale art. 68 alin. (3) din prezentul cod, și se prezintă consiliului electoral care a înregistrat lista. (3) Listele de candidați se modifică, în cel mult 3 zile, prin hotărâre a consiliului electoral respectiv. (4) Consiliul electoral care a înregistrat lista de candidați refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

Astfel, Completul de judecată al Curții de Apel Chișinău a considerat că, instanța de fond eronat a concluzionat asupra temeiniciei pretențiilor reclamantului Alexandr Soleanicov, or, ultimul fiind înregistrat în listele candidaților la funcția de consilier municipal/raional Ungheni din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din R. Moldova”, nu poate fi înregistrat concomitent în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul mun. Ungheni, în situația lipsei unei decizii privind retragerea sau modificarea listei de candidați din partea partidului politic care a înaintat lista de candidați, care urmează a fi prezentată consiliului electoral care a înregistrat lista.

În acest sens, Completul de judecată al Curții de Apel Chișinău a stabilit că, în temeiul art.165 alin. (1) lit. a) Cod electoral, concurenții electorali au dreptul să solicite, cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea modificărilor în lista de candidați cu privire la schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată.

Instanța de apel a notat că, potrivit reglementărilor Codului electoral și Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1103/2023, procedura de modificare a listelor înaintate, este un drept exclusiv al concurentului electoral, care a desemnat/înaintat aceste liste, or, potrivit art.3 alin.(4) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21.12.2007, orice imixtiune în activitatea internă a partidelor politice este interzisă, cu excepțiile prevăzute de lege.

Sub acest aspect, Completul de judecată al Curții de Apel Chișinău a constatat cu certitudine că, la actele cauzei, nu se regăsește din partea Partidului Politic ”Partidul Socialiștilor din R.Moldova” vre-o cerere de modificare a listei, acesta din urmă fiind în drept să o depună în sensul modificărilor de rigoare cu referire la excluderea unui candidat din listă, astfel reclamantul/intimat nu poate fi inclus în mai multe liste electorale, or, potrivit legii citate supra, în cadrul acelorași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri, și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.

Pe cale de consecință, instanța de apel a invocat că, admiterea acțiunii depuse de reclamantul/intimatul Alexandr Soleanicoș și impunerea organului electoral la emiterea actului administrativ favorabil, este contrară prevederilor art.68 al.(6) Cod Electoral, or, intimatul/reclamant Alexandr Soleanicoș nu poate figura în 2 liste, devreme ce nu a fost exclus ca candidat din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

În consecință, Curtea de Apel Chișinău a concluzionat că prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat circumstanțele menționate, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluționarea corectă a litigiului dat.

La 30 octombrie 2023 Alexandr Soleanicoș a declarat recurs împotriva deciziei din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii Judecătoriai Ungheni, sediul central din 20 octombrie 2023.

În motivarea recursului, a indicat că, de către Curtea de Apel Chișinău în mod eronat a fost interpretată legea, interpretarea legii din decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor și aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară, fiind comise erori grave care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

A notat recurentul că înscrisurile anexate la materialele dosarului confirmă indubitabil intenția lui Alexandr Soleanicoș de a participa la Alegerile locale din 05.11.2023 în calitate de candidat independent, dar nu din partea partidului PSRM, or, nici un cetățean nu poate fi obligat de a participa la alegeri în calitate de candidat electoral contrar voinței sale.

În contextul celor invocate, recurentul a relatat că, deși articolul 68 alin. (6) Cod electoral, prevede că în cadrul acelorași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur

partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent, prevederea legală respectivă nu poate constitui temei de încălcare a dreptului recurentului de a fi ales, în situația în care acesta nici nu intenționează să participe la alegerile locale din 05.11.2023, expunându-și cert voința de a candida doar ca independent, îndeplinind în acest sens, în termen, toate acțiunile posibile prevăzute de legislație.

Cât privește modalitatea retragerii candidaturii din cursa electorală, recurentul a invocat prevederile art.72 al. (3) -(5) Cod electoral.

A relatat recurentul și prevederile art.165 Cod electoral care stipulează că concurenții electorali au dreptul să solicite, cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați: a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată; b) retragerea întregii liste de candidați; c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută la art. 163 alin. (1). (2) În condițiile alin. (1) din prezentul articol, decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și ale art. 68 alin. (3) din prezentul cod, și se prezintă consiliului electoral care a înregistrat lista. (3) Listele de candidați se modifică, în cel mult 3 zile, prin hotărârea consiliului electoral respectiv. (4) Consiliul electoral care a înregistrat lista de candidați refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

La data de 21 iunie 2023 Comisia Electorală Centrală a RM a emis hotărârea nr.1 103/2023 prin care a aprobat Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, unde la pct.58-61 din Regulament este stipulat că partidele politice și blocurile electorale pot opera modificări în listele înregistrate în condițiile și în termenele stabilite la art. 68 alin. (3) și 165 din Codul electoral nr. 325/2022. Până la începerea campaniei electorale (cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor), partidele politice și blocurile electorale au dreptul să solicite: a) înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat; b) completarea listei de candidați în limita prevăzută la art. 163 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, potrivit căruia listele trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum șapte candidați supleanți. Partidele politice și blocurile electorale au dreptul să solicite, cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați: a) schimbarea locului de ordine sau excluderea (retragerea) candidatului de pe lista înregistrată; b) retragerea întregii liste de candidați. Decizia privind modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral în condițiile pct. 27 lit. a). În acest sens, partidul politic sau blocul electoral prezintă consiliului electoral, care l-a înregistrat în calitate de concurent electoral, hotărârea/decizia privind modificarea listei de candidați confirmată prin procesul-verb al sau, după caz, prin extras din procesul-verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic sau al blocului electoral. În cazul aprobării modificărilor stabilite la pct. 59, partidul politic sau blocul electoral prezintă suplimentar actele stabilite la pct. 27 lit. c)-f), h) și k) pentru fiecare candidat substituit sau suplinit. Retragerea candidaților la funcția de consilier local desemnați de partidele politice și blocurile electorale se efectuează, prin intermediul acestora, în condițiile și termenele stabilite la pct. 59 lit. a) și 60.

Prin urmare, a susținut recurentul că legiuitorul nu a reglementat expres procedura de retragere personală a candidaturii de către concurentul electoral desemnat de partidul politic, dreptul respectiv la moment fiind deținut în exclusivitate de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat candidatura concurentului electoral.

În urma celor relatate, recurentul consideră că a respectat condițiile procedurii de retragere a candidaturii sale din cursa electorală din partea Partidului Politic PSRM, or aceștia intenționat l-au ținut pe listele sale de candidați pentru a îngădi dreptul de a fi ales.

A invocat recurentul că, în condiția în care la 04 octombrie 2023, a înaintat cerere Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 să-i fie eliberate liste de subscripție pentru colectarea a 90 semnături, în legătură cu faptul că intenționa să candideze la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni în calitate de candidat independent, pârâțul/intimatul respectiv, până la emiterea hotărârii de înregistrare a listelor de candidați înaintați de terțul Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în care figura și Alexandr Soleanico, era obligat prin prisma art. 22 alin. (1) și 85 alin. (3) din Codul administrativ, să cerceteze din oficiu aceste circumstanțe și să stabilească dacă reclamantul/recurentul și-a menținut consimțământul dat anterior pentru a fi înaintat în calitate de candidat la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni și Consiliul raional Ungheni din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” sau nu.

Suplimentar la cele menționate, a remarcat recurentul că Hotărârea CECE Ungheni 35/1 nr. 47 din 12.10.2023, nu a fost nici măcar motivată, după cum prevede legislația în vigoare, care să-i ofere un aspect legal.

La 31 octombrie 2023, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice (f.d.195), a expediat în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1 copia recursului depus de către Alexandr Soleanico.

La 31 octombrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Ungheni nr.35 a depus referință asupra recursului, solicitând respingerea acestuia ca fiind neîntemeiat, inclusiv depusă în afara termenului legal.

La 31 octombrie 2023 Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 a depus referință asupra recursului, solicitând respingerea acestuia ca fiind neîntemeiat cu menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a *deciziei motivate*, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1), (8) din Codul electoral nr. 325/2022 (în vigoare de la 01 ianuarie 2023), în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în

care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Din actele cauzei rezultă că, la 26 octombrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat, în ședință publică, dispozitivul hotărârii contestate.

Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2023 a fost notificată participanților la proces la 27 octombrie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d.160)

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece Alexandr Soleanikov, la 30 octombrie 2023 (f.d.163-177) a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2023.

Potrivit art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Potrivit art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul înaintat de Alexandr Soleanikov este admisibil și urmează a fi examinat în continuare într-un complet din 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 245¹ din Codul administrativ, (1) recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea instanței de fond, din următoarele motive.

Conform art.248 alin.(1) lit.b) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Aplicabile litigiului sunt și prevederile art.244 alin.(2) coroborat cu art.231 alin.(2) din Codul administrativ, care reglementează că, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap.II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, se rețin și dispozițiile art.22 alin.(1) coroborat cu art.219 alin.(1) din Codul administrativ, care stipulează că, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Din materialele cauzei se atestă că Alexandr Soleanicov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, terț Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” solicitând anularea hotărârii nr.160 din 16 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr.35 adoptată în procedura prealabilă; anularea hotărârii nr. 47 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1 prin care s-a hotărât neînregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023; obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, de a emite actul administrativ privind înregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

Fiind investită cu judecarea cauzei, Judecătoria Ungheni, sediul central prin hotărârea din 20 octombrie 2023 a admis acțiunea. A anulat hotărârea nr. 160 din 16 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 adoptată în procedura prealabilă. A anulat hotărârea nr. 47 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 prin care s-a hotărât neînregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023. A obligat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1, de a emite actul administrativ privind înregistrarea lui Alexandr Soleanicov în calitate de candidat independent la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni la alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale nr.35/1, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Ungheni nr.35 și Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din R.Moldova”, au depus cereri de apel, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

Ca urmare, prin decizia din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a casat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 20 octombrie 2023, și s-a emis o nouă decizie, prin care s-a respins acțiunea depusă de Alexandr Soleanicov.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a menționat că, la actele cauzei, nu se regăsește din partea Partidului Politic ”Partidul Socialiștilor din R.Moldova” vre-o cerere de modificare a listei, acesta din urmă fiind în drept să o

depună în sensul modificărilor de rigoare cu referire la excluderea unui candidat din listă, astfel reclamantul/intimat nu poate fi inclus în mai multe liste electorale, or, în cadrul aceluiași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri, și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.

Pe cale de consecință, instanța de apel a invocat că, admiterea acțiunii depuse de reclamantul/intimatul Alexandr Soleanicoș și impunerea organului electoral la emiterea actului administrativ favorabil, este contrară prevederilor art.68 al.(6) Cod Electoral, or, intimatul/reclamant Alexandr Soleanicoș nu poate figura în 2 liste, devreme ce nu a fost exclus ca candidat din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că hotărârile nr. 47 din 12 octombrie 2023 și nr. 160 din 16 octombrie 2023 emise de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 și de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 sunt acte administrative individuale în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece aceste hotărâri reglementează un caz cu caracter individual (înregistrarea în cursa electorală a candidaților și soluționarea contestațiilor acestora), sunt emise de autoritățile publice (Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 și Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 în baza Codului electoral) în vederea executării în concret a legii (Codul electoral) și produc efecte juridice prin nașterea raporturilor juridice de drept public.

Potrivit art. 98 alin. (2) din Codul electoral, acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.

Conform prevederilor art. 20 alin. (1) din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Articolul 39 din Codul administrativ prevede că controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Articolul 189 alin. (1) din Codul administrativ stabilește că, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. art. 15 din Codul electoral, dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

Reieșind din prevederile art. 37 alin. (1) lit. g), j) din Codul electoral, în perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții: decide asupra cererilor de înregistrare a grupurilor de inițiativă, a candidaților independenți și a candidaților/listelor de candidați din partea partidelor politice în

cadrul alegerilor locale, aduce la cunoștința publică informații despre aceștia; examinează cererile și contestațiile asupra hotărârilor și a acțiunilor/inacțiunilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, după caz, ale consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi.

În conformitate cu art. 68 alin. (1) lit. d), (6) din Codul electoral, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, printre altele, prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida la funcția pentru care a fost desemnat. În cadrul aceluiași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.

Conform art. 72 alin. (3) din Codul electoral, concurentul electoral poate să-și retragă candidatura printr-o cerere scrisă, adresată organului electoral care l-a înregistrat, dar nu mai târziu de 10 zile până la ziua alegerilor. În cazul candidaților desemnați de partidele politice și blocurile electorale, cererile de retragere din cursă se înaintează organului electoral în același termen, prin intermediul partidelor politice și blocurilor electorale respective.

În acord cu art. 165 din Codul electoral, concurenții electorali au dreptul să solicite, cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați: schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată; retragerea întregii liste de candidați; până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută la art. 163 alin. (1). În condițiile alin. (1) din prezentul articol, decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și ale art. 68 alin. (3) din prezentul cod, și se prezintă consiliului electoral care a înregistrat lista. Listele de candidați se modifică, în cel mult 3 zile, prin hotărâre a consiliului electoral respectiv. Consiliul electoral care a înregistrat lista de candidați refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

În corespundere cu art. 38 alin. (3) din Constituție, dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Potrivit art. 41 alin. (1) din Constituție, cetățenii se pot asocia liber în partide și în alte organizații social-politice. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că sub acest aspect și prin aplicarea regulilor de interpretare corectă a normelor de drept material sus-indicate este evident că prima instanță, examinând cauza, corect a concluzionat despre necesitatea admiterii acțiunii reclamantului Alexandr Soleanicov.

La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 19 septembrie 2023, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a înaintat cerere Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 privind înregistrarea listei de candidați la alegerile locale din 05 noiembrie 2023 pentru funcția de consilier în Consiliul raional Ungheni (f.d. 49, dosarul administrativ CECER 35).

Potrivit listei candidaților înaintați de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru funcția de consilier în Consiliul raional Ungheni, la poziția 21, se regăsește reclamantul Alexandr Soleanicov (f.d. 51, dosarul administrativ CECER 35).

La 25 septembrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 a adoptat hotărârea nr. 13 prin care a înregistrat lista candidaților înaintați de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru funcția de consilier în Consiliul raional Ungheni, unde, la poziția 21, se regăsește și reclamantul Alexandr Soleanicov (f.d. 49-51).

La 29 septembrie 2023, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a înaintat cerere Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 privind înregistrarea listei de candidați la alegerile locale din 05 noiembrie 2023 pentru funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni (f.d. 45, dosarul administrativ CECE Ungheni 35/1).

Potrivit listei candidaților înaintați de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni, la poziția 11, se regăsește reclamantul Alexandr Soleanicov (f.d. 48, dosarul administrativ CECER 35).

La 04 octombrie 2023, Alexandr Soleanicov a înaintat cerere Organizației Teritoriale Ungheni a Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, prin care a solicitat excluderea sa din lista candidaților înaintați de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni (f.d. 69), iar, la 07 octombrie 2023, a înaintat cerere prin care a solicitat excluderea sa din lista candidaților înaintați de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru funcția de consilier în Consiliul raional Ungheni (f.d. 68).

Terțul Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nu a înaintat Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 cereri privind modificarea listelor de candidați prin prisma art. 165 din Codul electoral (f.d. 14).

Tot la 04 octombrie 2023, Alexandr Soleanicov, în legătură cu faptul că intenționa să candideze la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni a înaintat cerere Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 să-i fie eliberate liste de subscripție pentru colectarea a 90 semnături (dosar administrativ nr. 13).

Materialele cauzei mai atestă că, la 05 octombrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 a adoptat hotărârea nr. 23 prin care a înregistrat lista candidaților înaintați de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” pentru funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni, unde, la poziția 11, se regăsește și reclamantul Alexandr Soleanicov (f.d. 45-48).

La 05 octombrie 2023, Alexandr Soleanicov a înaintat cerere Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 prin care a solicitat înregistrarea sa în calitate de candidat independent pentru funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni (dosar administrativ nr. 13).

La 09 octombrie 2023, Alexandr Soleanicov a înaintat cerere Comisiei Electorale Centrale, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1, prin care a solicitat consilierea cu Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în vederea excluderii sale din listele acestuia cu prezentarea Comisiei Electorale

Centrale a modificărilor efectuate pentru înregistrarea sa în termen în cursa electorală în calitate de candidat independent sau, după caz, extinderea termenului de înregistrare a candidaturii sale în cursa electorală până la data operării modificărilor de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în listele acestuia (f.d. 12).

Prin scrisoarea nr. CEC-8/3217 din 11 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală a expediat cererea lui Alexandr Soleanikov din 09 decembrie 2023 secretarului executiv al Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și a solicitat despre măsurile întreprinse să informeze consiliile electorale de circumscripție, comisia și petiționarul, cel târziu până la ora 12:00 a zilei de 12 octombrie 2023 (f.d. 15-16).

La 12 octombrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 a adoptat hotărârea nr. 47 prin care a respins cererea de înregistrare în calitate de candidat independent pentru funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni, a reclamantului Alexandr Soleanikov (f.d. 18).

Nefiind de acord cu hotărârea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 nr. 47 din 12 octombrie 2023, reclamantul Alexandr Soleanikov a înaintat contestație Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 la 13 octombrie 2023 (f.d. 19-29).

La 16 octombrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 a adoptat hotărârea nr. 160 prin care a respins contestația împotriva hotărârii Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 nr. 47 din 12 octombrie 2023 ca fiind neîntemeiată (f.d. 24-26).

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție decelează că hotărârea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 nr. 47 din 12 octombrie 2023 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 nr. 160 din 16 octombrie 2023 sunt ilegale și urmează a fi anulate, or aceste acte administrative individuale încalcă dreptul reclamantului de a fi ales corelat cu libertatea acestuia de asociere.

Mai mult ca atât, hotărârea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni 35/1 nr. 47 din 12.10.2023, nu este motivată, or conform art.31 din Codul administrativ, actele administrative individuale și operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

Totodată, conform art.118 alin.(1-3) din Codul administrativ, motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreționare trebuie să poată fi recunoscute și punctele de vedere din care autoritatea publică a reieșit la exercitarea dreptului discreționar. Motivarea trebuie să se refere și la argumentele expuse în cadrul audierii.

Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreționar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului etc.

Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că consimțământul reclamantului Alexandr Soleanikov dat anterior pentru a fi înaintat în calitate de candidat la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni și Consiliul raional Ungheni din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, nu este irevocabil și poate fi retras de către primul în termenul prevăzut la art. 72 alin. (3) și art. 165 alin. (1) din Codul electoral, adică cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.

Or, conform art. 72 al. (3) -(5) Cod electoral, concurentul electoral poate să-și retragă candidatura printr-o cerere scrisă, adresată organului electoral care l-a înregistrat, dar nu mai târziu de 10 zile până la ziua alegerilor. În cazul candidaților desemnați de partidele politice și blocurile electorale, cererile de retragere din cursă se înaintează organului electoral în același termen, prin intermediul partidelor politice și blocurilor electorale respective. (4) După expirarea termenului menționat la alin.(3), înregistrarea concurentului electoral poate fi anulată de organul electoral care l-a înregistrat, în baza deciziei instanței de judecată, în caz de deces al acestuia sau de survenire a condițiilor stabilite la art.16 alin.(2), precum și în temeiul art.102 alin. (5). Dacă concurentul electoral își retrage candidatura sau înregistrarea este anulată după tipărirea buletinelor de vot, în buletin, în dreptul acestuia, biroul electoral al secției de votare aplică ștampila cu mențiunea „Retras”. (5) Partidele politice și blocurile electorale pot opera modificări în listele înregistrate în condițiile și în termenele stabilite la art.68 alin.(3), art.111, 115 și 163.

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relatează că instanța de fond just a menționat că în condiția în care reclamantul, la 04 octombrie 2023, a înaintat cerere Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1 să-i fie eliberate liste de subscripție pentru colectarea a 90 semnături în legătură cu faptul că intenționa să candideze la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni în calitate de candidat independent, pârâtul respectiv, până la emiterea hotărârii de înregistrare a listelor de candidați înaintați de terțul Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în care figura și Alexandr Soleanikov, era obligat prin prisma art. 22 alin. (1) și 85 alin. (3) din Codul administrativ, să cerceteze din oficiu aceste circumstanțe și să stabilească dacă reclamantul și-a menținut sau nu, consimțământul dat anterior pentru a fi înaintat în calitate de candidat la funcția de consilier în Consiliul municipal Ungheni și Consiliul raional Ungheni din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

În urma celor relatate, instanța de recurs concluzionează că toate înscrisurile menționate mai sus confirmă intenția lui Alexandr Soleanikov de a participa la alegerile locale din 05.11.2023 în calitate de candidat independent, dar nu din partea partidului PSRM, or, nici un cetățean nu poate fi obligat de a participa la alegeri în calitate de candidat electoral contrar voinței sale.

Astfel, nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că intimatul/reclamantul Alexandr Soleanikov nu poate figura în 2 liste, devreme ce nu a fost exclus ca candidat din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

În contextul celor invocate, art. 68 alin. (6) Cod electoral, prevede faptul că în cadrul acelorași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent, prevederea legală respectivă nu poate constitui temei de încălcare a dreptului recurentului de a fi ales, în situația în care acesta nici nu intenționează să participe la alegerile locale din 05.11.2023 din partea

unui partid, expunându-și cert voința de a candida doar ca independent, îndeplinind în acest sens, în termen, toate acțiunile posibile prevăzute de legislație.

Respectiv, instanța de recurs reține că legiuitorul nu a reglementat expres procedura de retragere personală a candidaturii de către concurentul electoral desemnat de partidul politic, dreptul respectiv la moment fiind deținut în exclusivitate de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat candidatura concurentului electoral.

Însă, pentru asigurarea respectării principiilor democrației într-un stat de drept, cetățeanului nu îi poate fi îngădit dreptul acestuia de a fi ales, care este un drept electoral fundamental, doar din motivul lacunei legislative, or, potrivit art.5 alin. (2) Cod de procedură civilă, nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Totodată, egalitatea șanselor trebuie garantată tuturor partidelor și candidaților și trebuie să stimuleze statul să adopte o atitudine imparțială față de ei și să aplice aceeași legislație în mod echitabil tuturor. În special, exigența neutralității se aplică la campania electorală, or credibilitatea procesului electoral trebuie să fie garantată, iar stabilirea regulilor trebuie să fie pe măsura de a exclude orice suspiciune de manipulare.

Suplimentar, instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Curtea Europeană a reținut în mod constant că democrația reprezintă un element fundamental al ordinii publice europene și că drepturile subiective garantate de articolul 3 al Protocolului nr.1 la Convenție, care include dreptul de a vota și dreptul de a candida la alegeri, sunt cruciale pentru stabilirea și pentru menținerea fundamentelor unei democrații coerente și efective, guvernate de preeminența dreptului (Karácsony și alții v. Ungaria [MC], 17 mai 2016, § 141; Teslenko și alții v. Federația Rusă, 5 aprilie 2022, § 117; Kalda v. Estonia (nr.2), 6 decembrie 2022, §§ 37-38). Deși statele membre la Convenție beneficiază de o marjă de apreciere largă la limitarea exercițiului drepturilor electorale, limitarea nu trebuie să afecteze însăși esența drepturilor și să le priveze de efectivitate. De asemenea, limitarea trebuie să urmărească realizarea unui scop legitim și să utilizeze mijloace care nu sunt disproporționate (a se vedea Selahattin Demirtaş v. Turcia (nr.2) [MC], 22 decembrie 2020, § 387; Kalda v. Estonia (nr.2), 6 decembrie 2022, §§ 39- 40).

Respectiv, dat fiind faptul că prima instanță a examinat litigiul sub toate aspectele și s-a expus asupra tuturor pretențiilor și argumentelor formulate în acțiune, completul de judecată ajunge la concluzia de a casa integral decizia din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a menține hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătoria Ungheni, sediul Central.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 245¹, art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Alexandr Soleanicoș.

Se casează decizia din 26 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătoria Ungheni, sediul Central, în

cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Soleanikov împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Ungheni nr. 35/1, terț Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni